

GÁRDONYI KERT
FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

ELŐZMÉNYEK

2018. májusában az Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata által vezetett konzorcium kihirdetett egy ötletpályázatot a ÉME Mesteriskola XXIV. ciklus hallgatói és mesterei részére. Melynek célja a Gárdonyi Kert (mint kulcsprojekt) fejlesztése, a lakosok széles rétegeinek aktív szabadidős, kulturális és közösségi igényeit kielégíteni képes többcélú és többgenerációs közpark létrehozása.

Ennek eredményeként 5 pályázati terv született, melyek új megközelítésbe helyezték a kert használatát. Ezen koncepciók továbbéléséről, átalakításából született az alábbi kiadvány.

HELYSZÍN BEMUTATÁSA

A Gárdonyi Kert az Egri Vár szomszédságában lévő zöldfelület. Gárdonyi Géza 1897-ben vásárolta meg a ma is álló házzal együtt. Itt található a Gárdonyi Géza Emlékház és Somogyi Árpád Gárdonyi Géza ülő alakos bronzszobra. A Kert az utóbbi években kedvelt szabadidős parkká alakult, köszönhetően egy szerteágazó civil kezdeményezésnek. Megújult az igen leromlott állapotú, egykori GAMESZ épület: az Arkt Művészeti Ellátóban az Arkt Egyesület művészeti kiállításokat szervez, műszaki és művészeti előadásokat, továbbképzéseket tart. A GAMESZ helyén állt a Gárdonyi építtette lakóház.

Az épületeket körülvevő kert állapota az idő múlásával leromlott, így szükségessé vált annak fejlesztése. Melynek célja, hogy a Gárdonyi Kert olyan többcélú és többgenerációs közparkká váljon, mely képes kiszolgálni a lakosok széles körének aktív szabadidős, kulturális és közösségi igényeit, hogy ezáltal valóban betöltse a közösségi helyszín szerepét.

épített örökség

A egri vár közelében található Gárdonyi Kert több különböző értékes funkciónak ad otthont. A Gárdonyi Géza Emlékház képviseli az állandó, megingathatatlan szellemi értéket, a Arkt Művészeti Ellátó a friss, fiatal művészeti és kulturális közeget és a művészlakások ezek vegyes együttesét. Az idelátogató könnyen merülhet el a szépirodalom rejtelmeiben és a vadregényes kert szépségeiben, ugyanúgy mint az Arkt Ellátó által szervezett változatos programokban. A művészlakások leszakadó telepítése a korábban itt élő művészek elvonulását segítette, de már inkább kirekesztettségé vált.

természeti adottságok

Ez a kert változatos téri élményekkel és különleges növényekkel teletűzdelt terület, melyek egy részét Gárdonyi Géza ültette. Az író botanika iránti szeretete könnyen tettenérhető, mert több, különleges védett fa is található. A telepített növények által kialakított kép sok lehetőséget tartogat magában. Az erdős növénytakaságok jól kiegészítik a füves tisztás felületeket, melyek aránya lehetővé teszi a sokrétű használatot.

elhelyezkedés

A Gárdonyi Kert izgalmas pozíciója egy határhelyzet eredménye, amelyet a vár közvetlen szomszédsága, a családi házas övezet, az egyetemi légkör kapcsolata ad meg. A Gárdonyi utca felől forgalmas autótűt határolja, amely nehezíti a várból való átjutást, de a városra nyíló látvány mindent kárpótol.

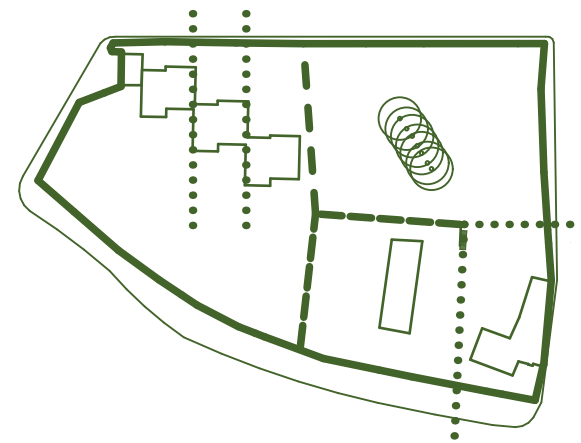
JELENLEGI ÁLLAPOT

A Gárdonyi Kert az Egri Vár szomszédságában lévő zöldfelület. Gárdonyi Géza 1897-ben vásárolta meg a ma is álló házzal együtt. Itt található a Gárdonyi Géza Emlékház és Somogyi Árpád Gárdonyi Géza ülő alakos bronzszobra. A Kert az utóbbi években kedvelt szabadidős parkká alakult, köszönhetően egy szerteágazó civil kezdeményezésnek. Megújult az igen leromlott állapotú, egykori GAMESZ épület: az Arkt Művészeti Ellátóban az Arkt Egyesület művészeti kiállításokat szervez, műszaki és művészeti előadásokat, továbbképzéseket tart. A GAMESZ helyén állt a Gárdonyi építtette lakóház.

Az épületeket körülvevő kert állapota az idő múlásával leromlott, így szükségessé vált annak fejlesztése. Melynek célja, hogy a Gárdonyi Kert olyan többcélú és többgenerációs közparkká váljon, mely képes kiszolgálni a lakosok széles körének aktív szabadidős, kulturális és közösségi igényeit, hogy ezáltal valóban betöltse a közösségi helyszín szerepét. 2018. májusában az Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata által vezetett konzorcium kihirdetett egy ötletpályázatot a ÉME Mesteriskola XXIV. ciklus hallgatói és mesterei részére. Ennek eredményeként 5 pályázati terv született, melyek új megközelítésbe helyezték a kert használatát. Ezen koncepciók továbbéléséből, átalakításából

telekviszonyok

A vizsgált terület jelenleg 3 telekből áll össze. Az 5491 hrsz. számú telek, amelyen a Gárdonyi Géza Múzeum található a legkisebb méretű. Az 5492 hrsz. számú telek az Arkt Művészeti Ellátó területe, valamint a Gárdonyi Emlékházhoz tartozó kert nagy része is itt található. Az utolsó 5493 hrsz. számú telken lévő jelenleg 3 művészlakásból csak egy lakott.

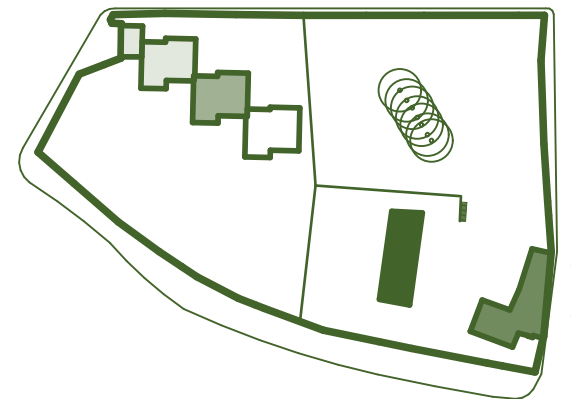
terepadottságok

A tervezési terület 3 részre osztható a terepadottságokat vizsgálva. A Gárdonyi Múzeum és az Arkt Ellátót körbevevő terület enyhén lankás terület, amely lehetővé teszi a két épület között kapcsolat kialakítását. A múzeum mögött egy hangsúlyos támfal jelöli ki a meredekebb fákkel tűzdelt parkot, és egy alacsonyabb támfal pedig a lejtősebb művészlakások kertjét. A telket a Gárdonyi utca felől magas támfal emeli ki az utcaszintről, míg a hátsó utcáknál csak egy alacsonyabb kerítés határolja.

épületállomány

Gárdonyi Géza 1897-ben vásárolta meg a telket a ma is álló házzal együtt. Melyet halála után a benne lévő bútorokkal, értékekkel együtt emlékházzá alakítottak át és jelenleg is fogadja a látogatókat. Néhány éve gondosan felújították, mint ahogy a régi GAMESZ épületét, amelyben jelenleg az Arkt Művészeti Ellátó található. A telken lévő művészlakások ezzel szemben elég rossz állapotban vannak. A nem megfelelő alapozás miatt a két szélső épület megcsúszlydott és lakhatatlanná vált. Ezek sorsa kérdéses.

TÁJÉPÍTÉSZETI KONCEPCIÓ

A kert jelen állapotában is több, különböző karakterű részre tagolódik a domborzat, növényzet épített elemeinek sűrűsödésével. Az így megtalált helyek, minőségek felerősítésével kapnak teret a mai kerthasználat elemei. A fejlesztés kezdéseként szükségesnek látjuk egy jelként is működő elem létrehozását, mely hirdeti mind a városiakok, mind a látogatók felé a kert megújulását, megnyitását és az új közfunkció létrejöttét. Az új elem az utca felől hangsúlyként jelenik meg anélkül, hogy a Gárdonyi kert korábbi tartalmát háttérbe helyezné. Az új épület a kert felé nyit, új fókuszpontként beindítva a közösségi kerthasználatot.

burkolatok, felületek

A kert érhálózataként tekinthető közlekedési ösvények, utak megújulása a lehető legkevesebb környezeti beavatkozással készülne el. Anyagát tekintve zúzott kavicssal szórt ösvények, melyekhez nem szükséges a terep nagymértékű földmozgatása. Az első ütemben megépült szükséges úthálózathoz a későbbiekben a használatnak megfelelően kerülnek új ösvények.

tájba illesztett elemek

A kert természetes domborzatának ráhelyezett, könnyed épített elemekkel való kiegészítését javasoljuk. Ezáltal az új igényekre szabott elemek rugalmasan igazodnak a használathoz, gazdaságosak és könnyen módosíthatók a használatban bekövetkező változások esetén. Az anyaghasználatukban természetes elemek nem nehezednek rá a kertre, ideiglenes jellegűek.

A Gárdonyi Emlékház telkének korábbi platószerű kialakítása támfalak létrejöttét eredményezte. Az új közösségi épület és az emlékház közti területet jelenleg egy változó magasságú támfal vágja ketté. A terep lépcsőztetése, természetes rézsű létrehozása (ha a növényzet megóvása érdekében nem is a támfal teljes hossza mentén) ezen a ponton javasolt. A rézsű a két telekrészt összeköti, ezen túl a korábban említett ideiglenes, rátét elemekkel a terepvonalakhoz igazodó leülő felületek, padok alakíthatók ki.

épített elemek minősége

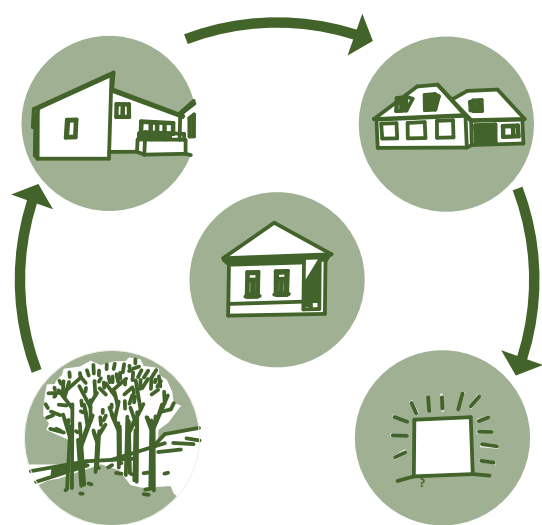
A kert milliójét megőrzendő, egyszerű elemek elhelyezését javasoljuk. Az állandó jellegű tárgyak minőségi jellege a kerthez méltó érzetet kelt a látogatóban. A használatot praktikusán kiszolgáló, arányos hangsúllyal bíró elemek a természet dominanciáját nem borítják fel. Az aktuális trendek helyett a történetiség folytonosságát nem zavaró koncepció megvalósítását tartottuk szem előtt.

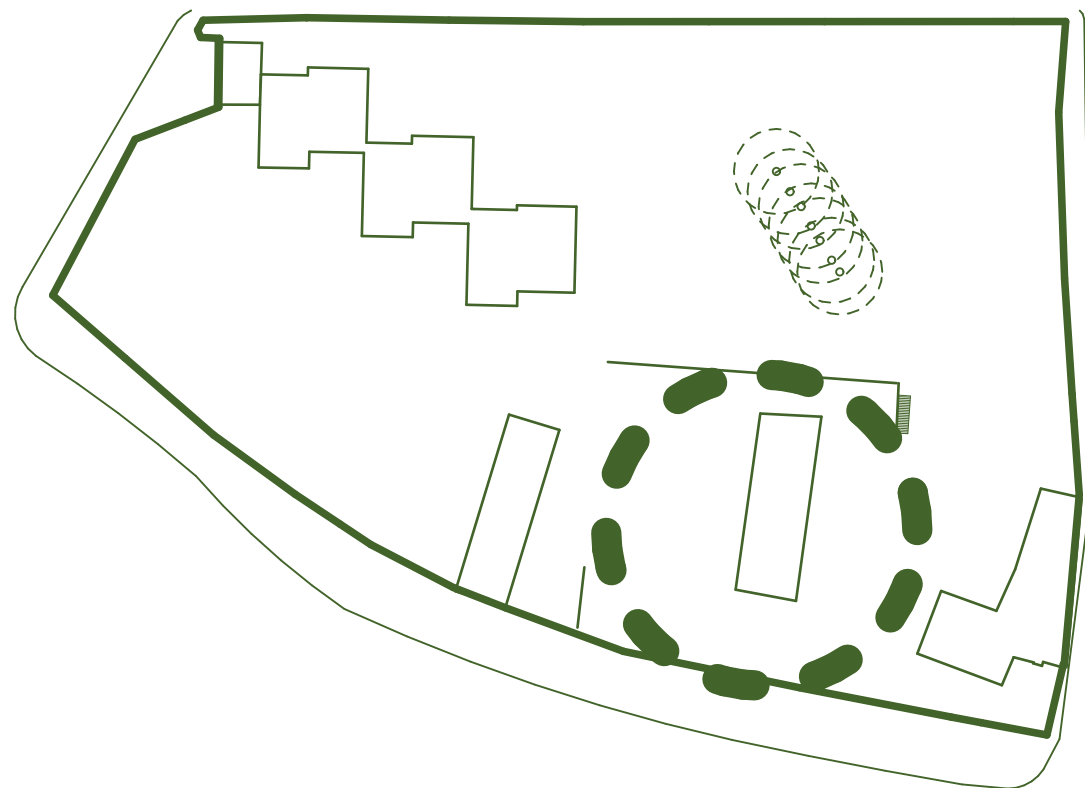

helyszínrajz

M1:500

I. GÁRGONYI EMLÉKKERT

A Gárdonyi házat körülölelő kertrész megmaradna emlékkertként, kiegészülve az emlékezést erősítő elemekkel. A látogatók fogadása a ház előtti részen történik, kertetörténet, Gárdonyi emlék kultusz helyzetbe hozása a ház mögött, a Gárdonyi szobor melletti részen történhetne, így a ház körül járásával maga a ház is kiállítás részeként működhet. Az emlékkert kiegészülhet további egri hősök bemutatásával akár tematikus “Egri Csillagok” emlékhelyként.

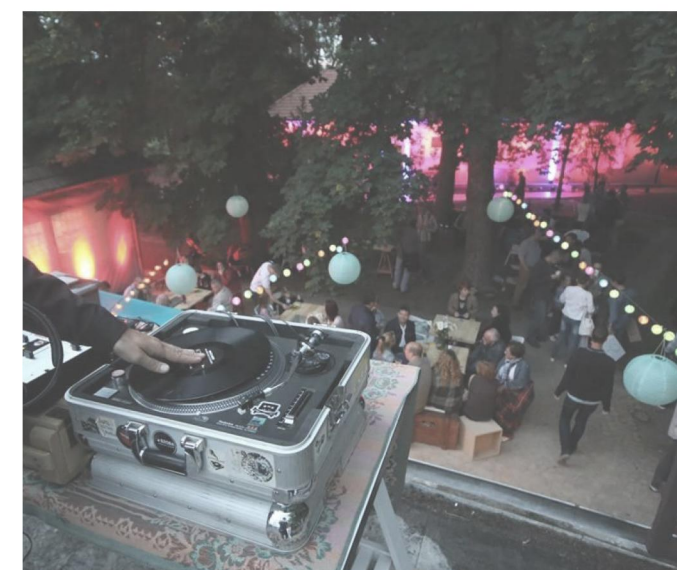
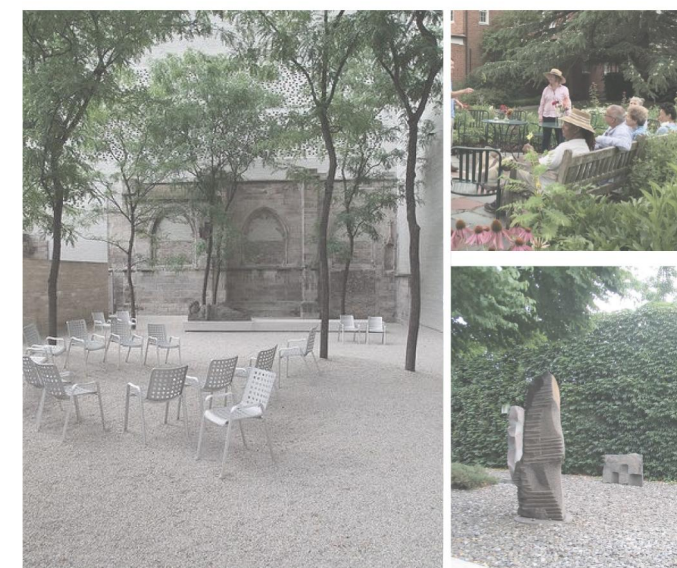
látogatócsoportok fogadása

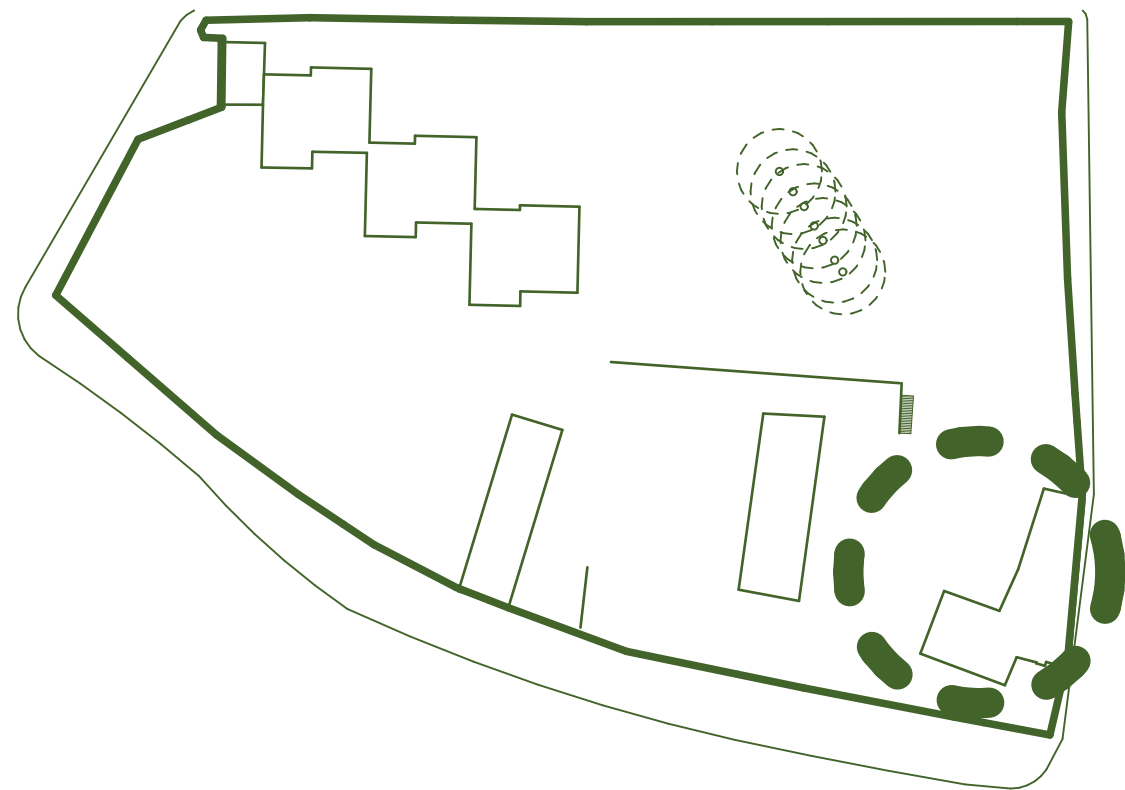

emlékkert felértékelése, élénkítése

tematikus rendezvények

II. ARKT ELLÁTÓ

Az arkt ellátóház jelenlegi állapotában kiállító helyként és művészeti bázisként működik, ugyanakkor a kert fejlesztés a kulturális funkció egész területre kiterjesztését tűzi ki célul, így bizonyos funkciók megoszlása eltolódnak. A funkcionális átalakulás során kiállító rész a kert központjaként működő új épületbe találna meg helyét, így az ellátó ház sokkal inkább az oktatás és az alulról szerveződő civil események bázisává válhat.

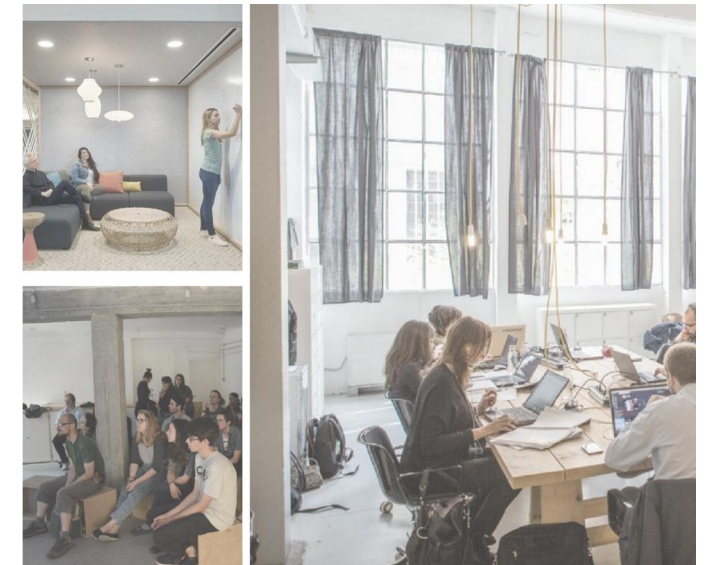
egyterű iroda és munkatér

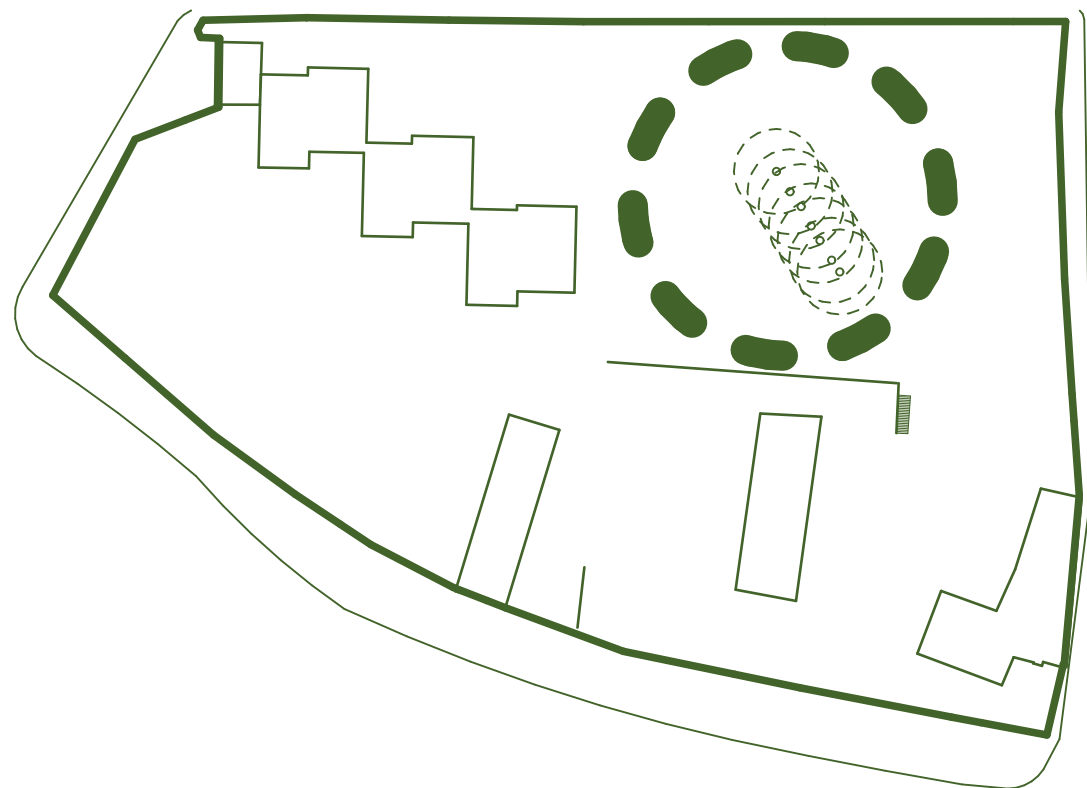

időszakos és állandó kiállítások

oktatás, művészpártolás

III. JÁTÉKTÉR

Mivel a kert megőrzi kerített jellegét, külön játszótér elkerítése nem szükséges. A kertváros felőli tisztásos részre játszó elemek sűrűsítésével egy helyieknek szóló játszótér kialakítását javasoljuk. A növényzet ritkulása és a terepviszonyok jól kijelölik a játék különböző tereit, ezeket egy-egy játékkal, (terepcsúszdával, mászós útvonallal) kiegészítve alakul a tisztás a helyi gyerekek bázisává. Meghagyva a lehetőséget a mind helyieknek, mind ide látogatóknak és a megjelenő erős kulturális közegnek a térhasználatok összemosására, keverésére, egy állandó jelenlétet biztosítva a kertben.

tájba illő kalandos játszóútvonal

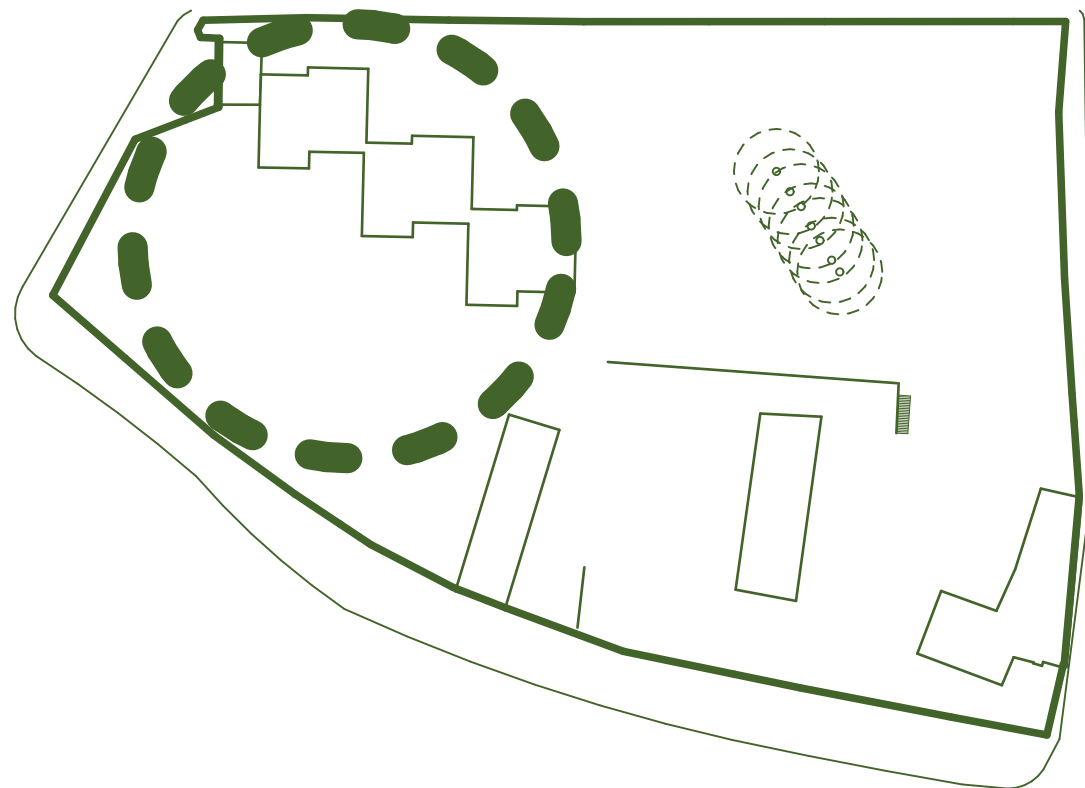

változatos korcsoportos játszóterek

természetközeli felületek, objektumok

IV. ALKOTÓKERT

Az alkotóházakat hasznosítását a fejlesztés opcionális megvalósítható részének gondoljuk, ugyanakkor a műszaki biztonság és állag védelem mindenképpen megoldandó. A házak működési koncepcióját különböző felek együttműködve közösen alakíthatják ki, viszont mind a jelenlegi állapotában, mind a kert fejlesztés folyamatában művészeti, kulturális szerepe adott, inkább a professzionális réteget és a művészetoktatást megcélózva. Terület használata során érdemes lenne figyelembe venni a közkerttel való kapcsolatot és egy állandó, de változatos művészeti jelenlét és egy pezsgő kulturális közeg megteremtését kitűzni célul, egyfajta találkozási lehetőséget biztosítani a kertben az alkotóknak és a kerthasználóknak.

egyéni alkotótevékenység pártolása

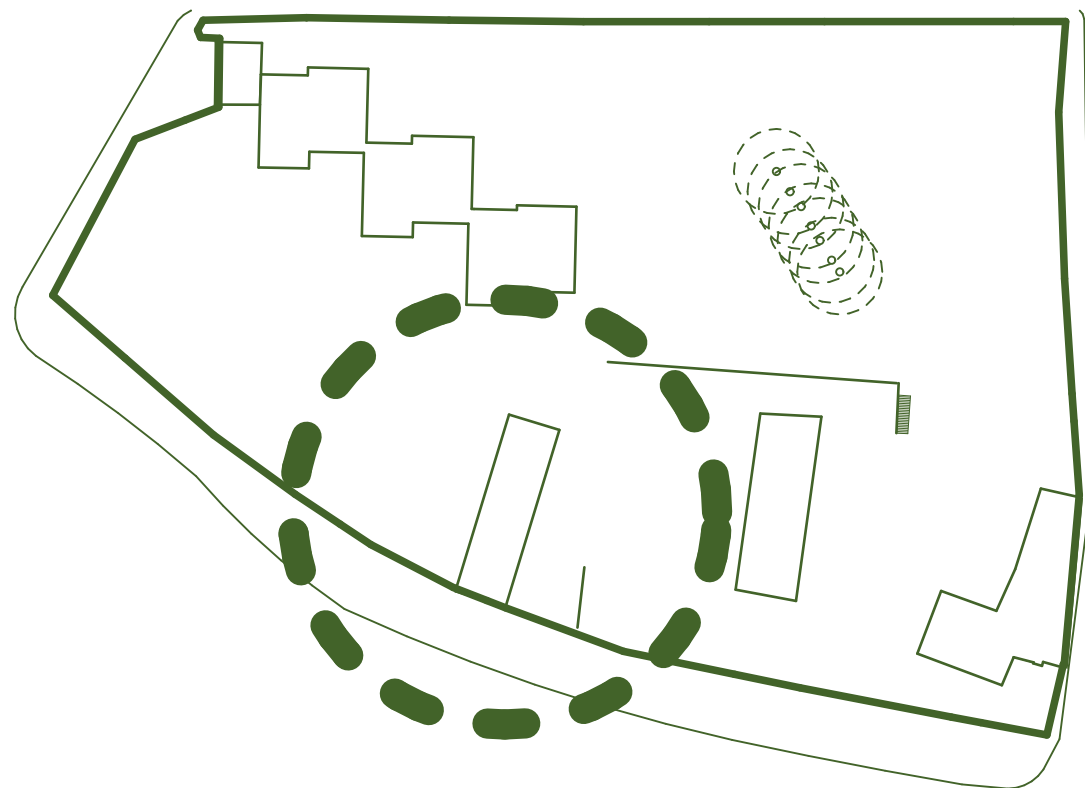

kikapcsolódás a kert látogatóinak

alkotótáborok és közösségi rendezvények

V. PARKSZÍN

A terület fejlesztés központi elemeként egy új “magot” javasunk az alkotóházak előtti területre. A kerítés elé ültetve egy új arcot ad a fejlesztésnek, kifelé kommunikálva a történet, másrészt magában foglalja azokat a zárt funkciókat, amik szükségesek a kert közkertként működéséhez. A jelenleg a parkban álló épületekhez hasonlóan pavilonos jellegű minimális zárt kiszolgáló résszel és opcionálisan zártá tehető terekkel válik alkalmassá a különböző eseményekre, múzeumpedagógiai foglalkozásokra, kiállításokra, közösségi eseményekre, gyerektábori foglalkozásokra.

közkertet szolgáló közösségi tér

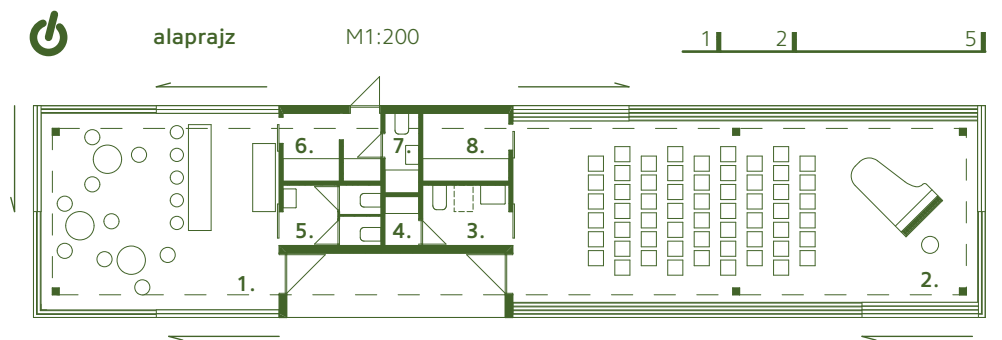

múzeumshop és vendéglátás

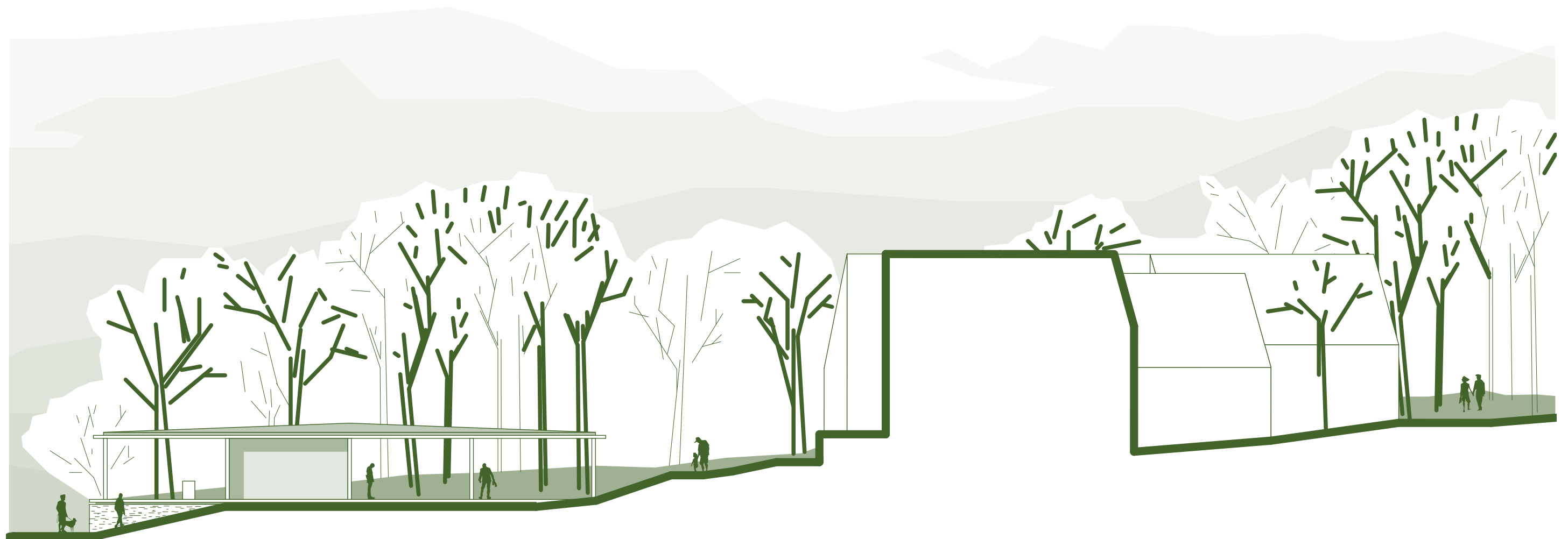

egyéni és közösségi élmények helye

1. többcélú terem, 2. múzeum shop és kávézó, 3. akadálymentes mosdó, 4. takszertároló 5. mosdók 6. kávézó háttér, 7. öltöző, 8. raktár

ANALÓGIA

A terület fejlesztés központi elemeként egy új “magot” javaslunk az alkotóházak előtti területre. A kerítés elé ültetve egy új arcot ad a fejlesztésnek, kifelé kommunikálva a történetét, másrészt magában foglalja azokat a zárt funkciókat, amik szükségesek a kert közkertként működéséhez. A jelenleg a parkban álló épületekhez hasonlóan pavilonos jellegű minimális zárt kiszolgáló résszel és opcionálisan zártá tehető terekkel válik alkalmassá a különböző eseményekre, múzeumpedagógiai foglalkozásokra, kiállításokra, közösségi eseményekre, gyerektábori foglalkozásokra.

illeszkedés

Az építmény horizontális kereszttenegelyként ül rá a terepre és kapcsolódik hozzá a fő tereivel. Erősen nyit nagy üvegezett felületeivel a kertre, átereszt magán és megbújik a fák között.

Egyik arcát a város felé fordítja és arra kiváló panorámát ad. Az utcáról visszanezve pedig erős, egyértelmű jelként önmaga reklámjaként is működik.

használat

Használatában elkülönül a téli és a nyári üzem. A nagyterem az év felében jellemzően nyitott, fedett-nyitott közösségi térként működhet. Ezt egészíti ki az egész évben működő múzeum shop és kávézó a maga fűtött terével, mosdóival, háttérével.

Idényen kívüli használat esetén a nagyterem is üvegezéssel zárható és alkalmakra, rendezvényekre felfűthető. Így a ház rugalmasan és gazdaságosan használható az év egészében.

részletek

A Gárdonyi kert kimagasló kulturális jelentősége miatt az új közösségi épület anyaghasználatában, részleteiben kevésbé az ideiglenesség, mint inkább a minőségi, könnyed szerkesztettséget hivatott sugározni. A kertben ugyanakkor a kiváló természeti adottságok dominálnak, ezért az épített elemek ezzel arányos hangsúlyát kell megtalálni.

